

יוחאי תירוש
ת.י.ק. פרויקטים

ציטוט מומלץ

תירוש י. 2013. הרפורמה בענף ההטלה – איזון בין צורכי הגידול, רווחת התושבים וצער בעלי החיים. *אקולוגיה וסביבה* 4(1): 12–13.

הדגם הוצג בתחרות שערך משרד החקלאות לקביעת בסיס לעיצוב לולי תרנגולות בגליל | באדיבות: חברת אגרוטופ

הרפורמה בענף ההטלה – איזון בין צורכי הגידול, רווחת התושבים וצער בעלי החיים

[בקצרה](#)

גיליון אביב 2013 / כרך 4(1) / חקלאות, קיימות וסביבה 3 בפברואר, 2013

רוב ייצור ביצי המאכל בישראל נעשה בצמידות לבתי מגורים, בלולים בני עשרות שנים, שאינם תואמים את הדרישות התברואתיות, הסביבתיות והוטריריות ואת תקנות רווחת התרנגולות המטילות העדכניות. פיזור לולי המטילות וסמיכותם לאזורי מגורים, מגדילים את סכנת ההידבקות במחלות עופות – בהן אף שפעת העופות, שהתפרצותה בשנת 2006 הייתה הזרז והמניע העיקרי לרפורמה בענף ההטלה.

לנוכח המצב הקיים החליטה הממשלה על עידוד ההתייעלות במשק הייצור והשיווק בענף ביצי המאכל. בהחלטה נקבע כי יינתן "סיוע במענקים לעידוד השקעות הון בענף ביצי המאכל, בהוצאת הלולים ממרכזי היישובים לאתרים שייקבעו, ו/או בפעולות אחרות שתיקבענה על-ידי משרד החקלאות ופיתוח הכפר" (החלטה מספר 1855, מיום 24.6.2007).

במסגרת יישום ההחלטה נקבע כי תינתן קדימות להוצאת הלולים הישנים ממרכזי 26 יישובים באזור גבול הצפון לאזורי גידול מודרניים בשולי היישובים. ביישובים אלה מגדלים כ-4.6 מיליון מטילות, שמספקות כ-65% מסך צריכת הביצים הארצית. כמות זו תתפרס על כ-80 אזורי גידול ממוכנים ומבוקרי אקלים, שיתנו מענה לדרישות התברואתיות, הסביבתיות והוטריריות העדכניות. במסגרת התכנון קודם סקר היתכנות ארצי להטמעת הרפורמה גם בשאר אזורי הארץ.

ליישום הרפורמה בענף ההטלה השפעה גדולה על הנוף הפיזי והחברתי-כלכלי בגליל. לכן יש לבחון את פעולות התכנון והפיתוח רחבות ההיקף, הנגזרות מיישום הרפורמה, באמות מידה של פיתוח בר-קיימא. תהליך התכנון צריך לאזן באופן מיטבי בין שיקולי הבריאות, הסביבה, החברה והכלכלה הגלומים במהלך זה. על התהליך להיעשות בראייה כוללת של מאזן סביבתי: מחד גיסא – בריאות הציבור, איכות הביצים ושיקולים וטריריים, ומאידך גיסא – פגיעה בשטחים פתוחים יקרי ערך.

במהלך חיפוש האתרים להקמת אזורי הגידול נבחנו מעל 300 חלופות. אזורי הגידול תוכננו, רובם ככולם, בשטחים המיועדים לפיתוח ובכלל זה על שטחי מטעים קיימים. לאור הרגישות הנופית-סביבתית של אזור הגליל נערכה תחרות אדריכלית והושקעו משאבים בעיצוב מבני הלולים, כך שיטמיעו ערכי סביבה וקיימות באזורי הגידול המתוכננים. גובשו הנחיות העמדה ועיצוב של אזורי גידול, שמטרתן להפחית את המדרך האקולוגי של הלולים בנוף הרב-גוני ולהטמיע ערכים של בנייה ירוקה.

פינוי לולי ההטלה הישנים מלב היישובים יאפשר ציפוף והרחבת היישובים פנימה, ויחסוך בעתיד הרחבות חיצוניות, שיגזלו שטחים פתוחים. נושא זה קיבל לאחרונה משנה תוקף, לאור אישור החלטה 997 של מנהל מקרקעי ישראל בבית המשפט, באשר למתן אפשרות לבניית יחידה שלישית בנחלה במושב. בסקר מפורט של הלולים הישנים ביישובים נמנו כ-2,000 מבנים,

בהיקף כולל של כ-640,000 מ"ר. רוב הלולים מיושנים ובנויים אזבסט, המסוכן לבריאות האדם, שרובו המכריע בגנות הלולים. שטח לול טיפוסי הוא כ-500 מ"ר ברוטו, ולפיכך סך השטח שיתפנה ביישובי היעד הוא כ-1,000 דונם, המקביל לשטחם של כ-80 אזורי הגידול הנדרשים. מכאן, שהשטח הכולל הנדרש ללולי הרפורמה מתאזן עם השטחים שמתפנים מלב היישובים.

בתכנון אזורי הגידול ניתנה התייחסות מיוחדת לצער בעלי חיים ולשיפור תנאי המטילות. מרחב המחיה של המטילות יוגדל במסגרת הרפורמה, מ-350 סמ"ר למטילה ל-750 סמ"ר למטילה, וזאת בהתאם לתקן של האיחוד האירופי (EC/1999/74). תהליך התכנון עוכב לא אחת בשל עתירות של ארגוני בעלי חיים, הדורשים כי מדינת ישראל תעבור לגידול מטילות ב'לולי חופש' נטולי כלובים. אחת המשמעויות של דרישה זו היא הגדלה של השטח הנדרש לאזורי הגידול, על חשבון שטחים פתוחים ומוגנים. בית המשפט התיר להתקדם בתכנון מאחר שאזורי הגידול תוכננו מלכתחילה בהתאמה לדרישות התקן האירופי. בימים אלה נידונות בכנסת תקנות לשיפור רווחת המטילות, על פי התקן האירופי שהוזכר לעיל.

לסיכום, התכנון איזן בין צורכי הגידול, רווחת התושבים וצער בעלי החיים:

- דרישות צורכי הגידול – ממשק מודרני ויעיל מספק תנאים משופרים למטילות, ומשפר את המצב התברואתי והסביבתי הקיים.
- רווחת התושבים – מיקום אזורי הגידול במרחק סביר מבתי התושבים וממיזמי התיירות מעלה את רמת החיים ביישובים. נשמרו מרחקי בטיחות מייעודי קרקע רגישים: 50 מטר מהצד "הנקי" של הלולים, וכן 130 מטר מהצד "המלוכלך" של הלולים, שהאוויר המלוכלך נפלט ממנו וזבל העופות מפונה אליו באופן אוטומטי למכולות סגורות.
- צער בעלי חיים – הגדלת רווחת המטילות וצמצום סבלן ביחס למצב השורר כיום.